

VILNIAUS ALBUMAS: ISTORINĖS IR NŪDIENOS REFLEKSIJOS

Regina Urbonienė

LIETUVOS DAILĖS MUZIEJUS

Bokšto g. 5, LT-01126 Vilnius

El. p. regina.urb@ldm.lt

Straipsnio tikslas – surasti paraleles bei skirtumus tarp dviejų skirtingų epochų kūrėjų išleistų grafikos ciklų, turinčių bendrą pavadinimą. Kalbama apie įspūdingiausią XIX a. lietuvių grafikos kūrinių – Jono Kazimiero Vilčinskio (1806–1885) *Vilniaus albumą* – ir beveik po 150 metų pasirodžiusį ambicingą tęstinį Kęstučio Grigaliūno projektą.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: Jonas Kazimieras Vilčinskis, *Vilniaus albumas*, Kęstutis Grigaliūnas, interpretacija, tradicijos tęstinumas.

Vilčinskio *Vilniaus albumas* – ryškiausias XIX a. lietuvių grafikos paminklas. Tai didelės apimties kūrinys, leistas dalimis, spausdintas Prancūzijoje, nepralenkta nei užmoju, nei menine kokybe. Albumą sudarė šešios serijos, jas – atskiri sąsiuviniai, kuriuose iš viso buvo beveik 360 grafikos lakštų. Šio sumanymo autorių, XIX a. viduryje užsimojusį įamžinti gražiausius Lietuvos vaizdus ir kultūros bei meno paminklus, įkvėpė ne vien kraštovaizdžio grožis. Jį skatino nacionalinio judėjimo pakilimo pabudinti patriotiniai jausmai, domėjimasis istorija, troškimas populiarinti Lietuvos menines ir istorines vertybes, įtvirtinti Vilniaus, kaip pavergtos, bet nenugalėtos valstybės sostinės, idėją.

Po 150 metų lietuvių grafikas Grigaliūnas pakartojo Vilčinskio leidinio pavadinimą, publikuodamas savąjį *Vilniaus albumą*. Jis taip pat leidžiamas dalimis, atskirais sąsiuviniais. Kas dar sieja šiuos du kūrinius? Įdomu paanalizuoti, ką naujo ir originalaus gali pasiūlyti XXI a. dailininkas Vilniaus tema, kai išstobulėjus technologijoms sostinė įamžinta įvairiomis priemonėmis, netikėčiausiais rakursais.

Kita priežastis, paskatinusi pasirinkti šią temą, buvo išskirtinis Grigaliūno, kaip kūrėjo, imlumas ir noras veržtis iš įprastinių ribų. Šiuolaikinės Lietuvos meninis gyvenimas labai intensyvus. Besikeičiančių parodų sraute sunku įsiminti tokią daugybę originalių ir įdomių kūrinių. Norėjosi, kad toks plataus užmojo Grigaliūno darbas neliktų nepastebėtas. Šis Vilniaus

THE VILNIUS ALBUM: REFLECTIONS HISTORICAL AND CONTEMPORARY

Regina Urbonienė

KEY WORDS: Jonas Kazimieras Vilčinskis, *Vilnius Album*, Kęstutis Grigaliūnas, interpretation, continuation of tradition.

SUMMARY

The Vilnius Album of Jonas Kazimieras Vilčinskis (1806–1885) is one of unrivalled monuments to the 19th century – Lithuanian graphic art. Vilčinskis' inspiration to immortalize the most beautiful views of Lithuania and its monuments of art and culture was the manifestation of his national sentiment, fuelled powerfully by the national revival movement. The Lithuanian artist of the 21st c., Kęstutis Grigaliūnas, dedicated to printing medium, reused the title of the opus of Vilčinskis and published his own *Vilnius Album*. The contemporary album is also published in separate notebooks. What are other links between the two projects? The article discusses the goals of Grigaliūnas' project, the process of creation and ingenious interpretation of nineteenth-century idea.